Valtioneuvoston kanslia Neuvostoraportti EU/5/2024-VNK-121

Siivola Heli 19.12.2024

Yleisten asioiden neuvosto 17.12.2024; Neuvostoraportti

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 17.12.2024

Neuvosto valmisteli joulukuun Eurooppa-neuvostoa keskustelemalla Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta. Kokouksen pääteemoille annettiin vahva tuki. Ukraina säilyy tärkeimpänä prioriteettina. Lähi-idän osalta esillä Syyria, Libanon ja Gazan tilanne. Lounaskeskustelun fokus on EU:n globaalissa toiminnassa, suhteissa ja prioriteeteissa. Varautumis- ja resilienssikysymyksiä pidettiin relevantteina viimeaikaisten hybridihyökkäysten ja luonnonkatastrofien valossa. Muuttoliikkeen osalta on tarkoitus tarkastella tilannetta lokakuun Eurooppa-neuvoston jälkeen.

Neuvosto keskusteli EU:n laajentumisprosessista ja hyväksyi päätelmät laajentumisesta. Keskustelussa oli yhteisymmärrys siitä, että liittymisneuvotteluissa on kuluneen vuoden aikana saavutettu merkittävää edistystä ja että jäsenyysperspektiivi on konkreettisempi kuin pitkään aikaan. Niin komissio kuin jäsenvaltiot toivoivat momentumin jatkuvan.

Neuvosto keskusteli EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) suhteista. Keskustelussa oltiin tyytyväisiä UK:n toiveeseen tehostaa strategista yhteistyötä EU:n kanssa. Yhteistyö samanmielisten kumppanien kanssa on tärkeää, erityisesti nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. UK:lta odotetaan konkreettisia ajatuksia yhteistyön tiivistämisestä. EU on valmis työstämään pakettia pragmaattisessa hengessä Eurooppa-neuvoston vuonna 2017 vahvistamien perusperiaatteiden mukaisesti. Esille nostettiin erityisesti yhteistyö ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Komissio antoi neuvostolle tilannekatsauksen EU:n ja Sveitsin suhteista. Neuvotteluja on käyty laajasta toimenpidepaketista, jonka tarkoituksena on nykyaikaistaa ja syventää EU:n ja Sveitsin kahdenvälisiä suhteita. Neuvottelujen edistymiseen oltiin tyytyväisiä. Tavoitteena on saada neuvottelut onnistuneesti päätökseen vuoden 2024 loppuun mennessä.

Ministerit keskustelivat Euroopan tulevaisuudesta erityisesti kilpailukyvyn näkökulmasta. Keskustelussa painotettiin kilpailukyvyn kannalta relevanttien toimien parempaa koordinaatiota sekä tarvetta yksinkertaistaa EU-sääntelyä ja keventää yritysten sääntelytaakkaa. Keskustelua unionin tulevaisuudesta jatketaan Eurooppa-neuvoston kesäkuussa 2024 hyväksymän etenemissuunnitelman mukaisesti.

Neuvoston 18 kuukauden ohjelma hyväksyttiin ilman keskustelua.

Komissio esitteli suunnitelmiaan koskien vuoden 2025 työohjelmaansa, joka on tarkoitus julkistaa 11.2.2025. Aiheeseen palataan helmikuussa.

Neuvosto otti tiedoksi vuoden 2025 eurooppalaisen ohjausjakson etenemissuunnitelman.

Suomea edusti kokouksessa Suomen pysyvä EU-edustaja Jori Arvonen.

A-kohtien hyväksyminen

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjojen 16786/24 ja 16787/24 mukaisesti.

Eurooppa-neuvoston 19.12.2024 pidettävän kokouksen valmistelu: päätelmät

Puheenjohtaja kävi läpi Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnosta. Ukraina korkea prioriteetti. Halutaan osoittaa EU:n sitoutuminen Ukrainan tukemiseen eri raiteilla. Lähi-idän osalta keskiöön noussee Syyrian tilanne, mutta esillä myös Libanon ja Gazan tilanne. Lounasaihe ”EU maailmassa” fokusoi EU:n globaaliin toimintaan, suhteisiin ja prioriteetteihin. Varautumis- ja resilienssikysymykset ovat erityisen relevantteja viimeaikaisten hybridihyökkäysten ja luonnonkatastrofien valossa. Presidentti Niinistön raportti antaa lisänäkemyksiä. Muuttoliikkeen osalta on tarkoitus tarkastella tilannetta lokakuun jälkeen. Muina asioina muun muassa laajentuminen, Moldova ja Georgia.

Komissio (komissaari Šefčovič) korosti, että EU:n toiminnan tulee vahvistaa Ukrainan resilienssiä. Painetta Venäjää kohtaan on jatkettava. Lähi-idän osalta komissio viittasi puheenjohtaja von der Leyenin tapaamiseen Turkin presidentti Erdoganin kanssa. Muuttoliikkeen osalta von der Leyenin kirje antaa kokonaisvaltaisen kuvan. Komissio viittasi myös antamaansa tiedonantoon hybridiuhkien torjumisesta ja rajaturvallisuuden vahvistamisesta. Georgian tilannetta seurataan.

Käydyssä keskustelussa korostettiin tarvetta vahvaan viestiin tuen jatkamisesta Ukrainalle kaikilla työlinjoilla. Ukrainan tulevaisuudesta ei tule puhua ilman Ukrainaa ja Eurooppaa. Paineen lisäämistä Venäjää kohtaan korostettiin, ml. varjolaivaston vastaiset toimet. Venäjän vastuuvelvollisuuden ylläpitämistä pidettiin tärkeänä. Esille nostettiin myös muun muassa kolmansien maiden rooli Venäjän hyökkäyssodan tukemisessa.

Lähi-idän osalta esille nousi Syyrian tilanne, Libanon sekä tilanne Gazassa ja Länsirannalla. Syyrian osalta toivottiin inklusiivista ja järjestäytynyttä transitiota. Vähemmistöjen ja naisten oikeudet olivat esillä useissa puheenvuoroissa.

EU maailmassa -lounaskeskustelua pidettiin erittäin tärkeänä. Olennaista on EU:n yhtenäisyys. Transatlanttinen suhde on keskeinen, mutta myös muiden kumppaneiden kanssa tarvitaan strategisempaa lähestymistapaa.

Kriisivarautumisen ja resilienssin vahvistamista pidettiin ajankohtaisena teemana viimeaikaisten hybridihyökkäysten ja luonnonkatastrofien valossa. Yhteisiä toimia tarvitaan. Esille nostettiin jäsenvaltioiden kompetenssien, toissijaisuusperiaatteen ja jo olemassa olevien EU-toimien huomioiminen.

Muuttoliikkeen osalta pidettiin tärkeänä tarkastella lokakuun Eurooppa-neuvoston jälkeen saavutettua edistystä. Paktin toimeenpano ja palautusten tehostaminen olivat esillä useissa puheenvuoroissa. Useat maat tukivat myös uusien toimien ja innovatiivisten keinojen tarkastelua.

Suomi korosti, että Eurooppa-neuvoston avainviestin on oltava horjumaton tuki Ukrainalle. On selvää, että Euroopan on tehtävä enemmän sekä Ukrainan että oman turvallisuutensa ja puolustuksensa puolesta. EU:n on autettava Ukrainaa pääsemään vahvaan asemaan ja heikennettävä Venäjää lisäämällä pakotteita ja estämällä niiden kiertämistä. Suomi odottaa vahvaa 16. pakotepakettia ensi vuoden alussa, mukaan lukien parempaa edistystä varjolaivaston kanssa. Suomi tukee myös Venäjän tuontitullien lisäämistä. EU:n on oltava paremmin valmistautunut erilaisiin uhkiin, ml. Venäjän hybriditoiminta EU:ta, sen jäsenvaltioita ja kumppaneita vastaan. Venäjän on oltava vastuussa teoistaan. Varautumiseen liittyen Suomi painotti kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkitystä ajankohtaisessa tilanteessa.

Päätelmät laajentumisesta

Neuvosto keskusteli EU:n laajentumisprosessista ja hyväksyi neuvoston päätelmät laajentumisesta.

Puheenjohtaja totesi laajentumisen nousseen yhdeksi EU:n tärkeimmistä prioriteeteista, mikä näkyy myös strategisessa agendassa. Viime kuukausina on saavutettu konkreettista edistystä muun muassa

Montenegron ja Albanian kanssa. Ukrainan ja Moldovan kanssa screening-prosessit ovat hyvässä vauhdissa. Käyttöön on saatu myös uudet Länsi-Balkanin ja Ukrainan tukivälineet. Puheenjohtaja piti asteittaista integraatiota tärkeänä tapana tuoda joitakin jäsenyyden etuja todeksi jo ennen liittymistä (esim. SEPA-alueeseen liittyminen).

Komissio (komissaari Kos) totesi tekevänsä osaltaan työtä sen eteen, että ehdokasmaat ovat aikanaan valmiita liittymään. Myös EU:n on pidettävä kiinni sitoumuksistaan ja vastattava johdonmukaisesti ehdokasmaiden tekemiin uudistuksiin. Komissio esitteli lyhyesti näkemyksiään laajentumismaiden tilanteista ja muistutti myös käsiteltävänä olevasta Moldovan tukivälineestä.

Täydellä pöytäkierroksella jäsenvaltiot olivat yksimielisiä siitä, että viime vuosina keskustelu laajentumisesta on muuttunut ja että kuluneen vuoden aikana on saavutettu merkittävästi konkreettista edistystä. Moni toivotti tervetulleiksi hyväksytyt laajentumispäätelmät. Konkreettisina tuloksina esiin nostettiin erityisesti Montenegron ja Albanian nopea eteneminen, jonka toivottiin jatkuvan ja kirittävän myös muiden hakijamaiden uudistusvauhtia.

Useat maat toivoivat klusterin 3 nopeaa avaamista Serbian kanssa. Toisaalta muistutettiin, että eteneminen Serbian kanssa riippuu erityisesti oikeusvaltiouudistuksista ja suhteiden normalisoinnista Kosovon kanssa. Esille nostettiin myös YUTP-yhdenmukaisuuden parantaminen.

Laaja joukko jäsenvaltioita korosti tarvetta avata ensimmäiset neuvotteluklusterit Ukrainan ja Moldovan kanssa pikaisesti.

Georgian ajautumista pois EU-polulta vasten kansalaistensa tahtoa pidettiin valitettavana.

Yleisinä huomioina painotettiin laajentumispolitiikan merkitystä Euroopan vakaudelle ja turvallisuudelle. Samalla muistutettiin, että etenemisen tulee olla meriittipohjaista. Oikeusvaltiouudistuksissa ei ole tinkimisen varaa. Esille tuotiin, että laajentumisagendalle ei tulisi tuoda kahdenvälisiä ongelmia. Esille nostettiin myös EU:n sisäinen valmistautuminen laajentumiseen.

Tuleva puheenjohtajavaltio Puola totesi, että laajentuminen tulee olemaan korkealla Puolan kauden asialistalla.

Suomi kiitti puheenvuorossaan laajentumispäätelmistä syntynyttä konsensusta. Seuraava prioriteetti on Ukrainan ja Moldovan ensimmäisten klusterien avaaminen. On hyvä, että Albania ja Montenegro etenevät konkreettisesti. Tämä toivottavasti kirittää myös muita laajentumismaita. Serbian ja Kosovon suhteiden normalisoinnin suhteen tarvitaan konkreettisia tuloksia, sillä kummankin jäsenyyspolku on tästä riippuvainen. Tämä tulisi myös viestiä yhtenäisesti ja selkeästi. Kosovon osalta perspektiivin tulee olla todellinen ja siksi jäsenyyshakemus tulisi käsitellä. Laajentumisprosessin tulee pysyä jatkossakin meriittipohjaisena. YUTP-linjautuminen, myös pakotteiden osalta, on keskeinen osa tätä. Geopoliittisen kontekstin asettamat haasteet ovat yhteisiä. EU:n ja laajentumismaiden tulisi yhdessä varautua paremmin muun muassa erilaiseen hybridivaikuttamiseen.

Komissio (komissaari Kos) totesi lopuksi, ettei vaatimusten suhteen tule madaltaa rimaa, vaan auttaa ehdokkaita ylittämään rima. Tulevina vuosina neuvottelulukuja on avaamisen lisäksi saatava myös suljettua. Asteittaisessa integraatiossa tulee olla tarkkana mahdollisten etujen ja velvollisuuksien suhteen, eikä sitä tule nähdä laajentumisen korvikkeena.

EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan suhteet

Puheenjohtaja muistutti, että komission puheenjohtaja von der Leyenin ja UK:n pääministeri Starmerin tapaamisessa 2.10.2024 sovittiin EU–UK-huippukokouksesta keväälle 2025. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Costa tapasi pääministeri Starmerin Lontoossa 12.12.2024. UK-suhteet ovat esillä myös 19.12.2024 Eurooppa-neuvostossa EU maailmassa -asiakohdan alla. Pääministeri Starmer on kutsuttu myös EU-johtajien 3.2.2025 epävirallisen retriitin illalliselle. Neuvostossa on tehty teknisen tason valmistelutyötä, jossa on tarkasteltu mahdollisuuksia syventää UK-suhteita ottaen huomioon myös kynnyskysymykset. Selvää on, että voimassa olevat sopimukset on pantava täytäntöön ja että Eurooppa-neuvoston vuonna 2017 vahvistamat periaatteet pätevät edelleen.

Komissio (komissaari Šefčovič) kiitti puheenjohtajaa yhdeksän temaattisen keskustelun järjestämisestä UK-työryhmässä. Ne antoivat hyödyllistä tietoa jäsenmaiden prioriteeteista. Von der Leyenin uuden komission poliittisissa suuntaviivoissa pidetään tärkeänä yhteistyön syventämistä samanmielisten

kumppaneiden kanssa. Olemassa olevien sopimusten toimeenpano on perusta suhteen kehittämiselle edelleen, ja Eurooppa-neuvoston suuntaviivat pätevät edelleen. Keskeisiä lähtökohtia ovat mm. sisämarkkinoiden neljän vapauden jakamattomuus ja johdonmukaisuus muiden kumppanuuksien kanssa. Tarvitaan pakettiratkaisu, mutta tietyt yhteistyöalat saattavat vaatia etupainotteisuutta. Neuvostolla on keskeinen, ohjaava rooli. Tärkeitä teemoja ovat mm. turvallisuus, ihmisten väliset kontaktit (erit. nuoret) ja luonnonvarojen suojelu (ml. kalastus). UK:n uuden hallituksen myönteinen lähestymistapa on tervetullut, mutta vielä odotetaan lisää konkretiaa sen suhteen, mitä UK uudelta suhteelta haluaa. EU:n yhtenäisyys on jatkossakin keskeistä.

Aiheesta käytiin lähes täysi keskustelukierros. UK:n uuden hallituksen myönteistä lähestymistapaa yhteistyön kehittämiseen pidettiin tervetulleena. Keskustelussa korostettiin tarvetta varmistaa olemassa olevien sopimusten (ml. Windsorin puitteisto) toimeenpano ja pitää kiinni keskeisistä periaatteista, kuten oikeuksien ja velvollisuuksien tasapaino, neljän vapauden jakamattomuus ja EU:n päätöksenteon itsenäisyys. Neuvoston on jatkossakin varmistettava prosessin poliittinen ohjaus. Tulevan yhteistyön osalta nostettiin esille erityisesti yhteistyö ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla, mutta myös mm. nuorisoliikkuvuus, kalastus, muuttoliike, energia ja päästökauppajärjestelmä (ETS).

Suomi piti tärkeänä EU:n yhtenäisyyttä ja keskustelua pakettiratkaisusta. Osa mahdollisista yhteistyöalueista on kuitenkin hyvin erilaisia, eikä kaikkea tule liittää liian vahvasti yhteen. Esimerkiksi ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisella yhteistyöllä ei ole juurikaan yhtymäkohtia muihin neuvotteluihin. Etenkään ei-sitovaa turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä ei tulisi kytkeä sitoviin sopimuksiin muilla aloilla, kuten kalastuksessa tai energiassa. Euroopan tämänhetkisessä turvallisuustilanteessa tämä on yhteistyöalue, jossa keskustelut UK:n kanssa tulisi aloittaa mahdollisimman pian.

EU:n ja Sveitsin suhteet

Komissio (komissaari Šefčovič) antoi katsauksen EU:n ja Sveitsin neuvotteluihin ns. laajasta toimenpidepaketista, jossa käytännössä neuvotellaan institutionaalisista ratkaisuista sisämarkkinoita koskevista EU:n ja Sveitsin välisistä sopimuksista sekä sopimuksista, jotka muodostavat perustan Sveitsin pysyvälle rahoitusosuudelle unionin koheesiota varten ja Sveitsin osallistumiselle unionin ohjelmiin.

Neuvottelujen tavoitteena on varmistaa tasapuoliset kilpailuedellytykset EU:n sisämarkkinoilla toimivien EU:n ja Sveitsin yritysten väliselle kilpailulle ja taata Sveitsissä työskentelevien EU:n kansalaisten oikeuksien suojelu, mukaan lukien jäsenvaltioiden kansalaisten syrjimättömyys.

Komissio totesi neuvottelujen edenneen aikataulussa. Niiden odotetaan päättyvän 20. joulukuuta mennessä. Sopimusta ei voi kuitenkaan pitää itsestäänselvyytenä, ennen kuin kaikesta on sovittu. Mikäli neuvotteluissa päästään sopimukseen, sopimus laajasta toimenpidepaketista alistetaan Sveitsissä kansanäänestykselle.

Jäsenvaltiot ilmaisivat vahvan tuen komissiolle ja sopimusneuvottelujen loppuun saattamiselle määräajassa. On EU:n intressissä lähentää ja syventää suhteita Sveitsin kanssa. Tasapainoista lähestymistapaa tuettiin.

Euroopan tulevaisuus

Puheenjohtaja totesi kilpailukyvyn olevan kaikille tärkeä aihe. Draghin kilpailukykyraportin suosituksista on käyty keskusteluja eri neuvostokokoonpanoissa. Nyt on tarkoitus keskittyä raportin hallinnon vahvistamista koskevassa luvussa (luku 6) esille nostettuihin ajatuksiin EU:n toiminnan uudelleen fokusoimisesta ja tehostamisesta sekä sääntelyn yksinkertaistamisesta.

Komissio (komissaari Šefčovič) viittasi tammikuussa annettavaan ’kilpailukykykompassiin’, joka muodostaa kehyksen jatkotyölle aiheessa uudella lainsäädäntökaudella. Kompassi rakentuu kolmen pilarin varaan: 1) globaalin innovaatiokuilun kiinni kurominen, 2) yhteinen vähähiilistymisen ja kilpailukyvyn suunnitelma sekä 3) turvallisuuden vahvistaminen ja riippuvuuksien vähentäminen. Tavoitteena on vahvistaa kilpailukyvyn kannalta relevanttien politiikkojen koordinaatiota. Myös yksityisen ja julkisen rahoituksen tarvetta strategisilla prioriteettialoilla on tarkasteltava. Toissijaisuusperiaatteen kunnioittaminen on tärkeää. Komissio muistutti, että se tulee antamaan keväällä 2025 myös laajentumista edeltävät politiikan tarkistukset, joissa keskitytään mm. oikeusvaltioperiaatteeseen, sisämarkkinoihin, ruokaturvaan, puolustukseen ja turvallisuuteen, ilmastoon ja energiaan, muuttoliikkeeseen sekä

sosiaaliseen, taloudelliseen ja alueelliseen lähentymiseen. Komissio tulee tarkastelemaan myös hallintoon (governance) ja päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä. EU-sääntelyn yksinkertaistaminen ja tehokas täytäntöönpano on korkealla komission agendalla. Tavoitteena on mm. parantaa kilpailukykyvaikutusten arviointia ja keventää raportointivelvollisuuksia neljänneksellä ja pk-yritysten kohdalla 35 prosentilla. Toimielinten välinen sopimus paremmasta lainsäädännöstä on tarkoitus päivittää. Myös neuvoston ja Euroopan parlamentin tulisi arvioida komission ehdotuksiin tekemiensä muutosten vaikutuksia.

Keskustelussa tuettiin yleisesti EU:n toiminnan parempaa priorisoimista ja keskittymistä asioihin, joissa EU voi tuoda selvää lisäarvoa. Kilpailukyvyn kannalta relevanttien politiikkatoimien parempaa koordinaatiota ja koherenssia pidettiin yleisellä tasolla tärkeänä. Sitä, miten tämä toteutetaan, tulee kuitenkin pohtia. EU-prosesseja tulisi virtaviivaistaa ja koordinoida paremmin, mutta uusia rakenteita ei välttämättä tarvita. Moni muistutti eurooppalaisen ohjausjakson roolista talouspolitiikan koordinaatiossa. Toimivallanjakoa sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulee kunnioittaa.

Moni muistutti, että EU:n sisäisiä uudistuksia koskevaa keskustelua käydään Eurooppa-neuvoston johdolla. Kesäkuun 2024 Eurooppa-neuvoston päätelmissä määriteltiin jatkotyön keskeiset osa-alueet (arvot, politiikat, rahoitus ja hallinto). Kilpailukyvyn vahvistaminen on yksi osa tätä laajempaa kontekstia. Moni totesi odottavansa komission kontribuutioita tähän keskusteluun. Työtä tarvitaan kaikilla raiteilla ja osa-alueilla, mukaan lukien oikeusvaltioperiaate.

Todettiin, että myös EU:n toimielimiä ja päätöksentekoa koskevia kysymyksiä (esim. määräenemmistöpäätökset ja tiiviimpi/eritahtinen yhteistyö) tulisi tarkastella tässä laajemmassa kontekstissa. Neuvoston päätöksenteon tehostamista tulee tarkastella nykyisten perussopimusten puitteissa. Päätöksenteon nopeuttaminen ei saa kuitenkaan tarkoittaa esimerkiksi tarvittavien vaikutusarviointien tekemättä jättämistä. Jotkut jäsenvaltiot ilmaisivat tukea määräenemmistöpäätösten lisäämiselle ulkopolitiikassa, verotusasioissa ja laajentumispolitiikan teknisemmissä yksityiskohdissa. Toisaalta esille tuotiin myös varauksellisuutta määräenemmistöpäätöksiin sensitiiviseksi katsotuilla alueilla. Perussopimusten mukaisen tiiviimmän yhteistyön todettiin voivan tarjota ratkaisuja joissain tilanteissa. Päätavoitteena tulisi olla EU:n yhtenäisyyden vahvistaminen.

Sääntelyn yksinkertaistamista ja yritysten sääntelytaakan keventämistä pidettiin keskeisenä tavoitteena, erityisesti pk-yritysten näkökulmasta. On tarkasteltava sekä uusia aloitteita että jo olemassa olevaa sääntelyä. Kattavat vaikutustenarvioinnit ovat keskeisessä asemassa. Myös neuvoston on tehtävä osansa. Sääntelytaakka ei saa laittaa eurooppalaisia yrityksiä altavastaajan asemaan globaalissa kilpailussa. Tulisi huomioida paremmin myös jäsenvaltioiden erityispiirteet ja niiden hallinnollinen kapasiteetti. Toisaalta muistutettiin, ettei sääntelytaakan keventäminen saa tarkoittaa standardien alentamista. Esille nostettiin myös sisämarkkinoiden loppuunsaattaminen ja sisämarkkinalainsäädännön tehokkaampi täytäntöönpano. Tehokkaaseen ja digitaaliseen täytäntöönpanoon tulisi kiinnittää huomiota jo aloitteita laadittaessa. Draghin ja Lettan raporttien suosituksia tulisi tarkastella rinnakkain.

Esille nostettiin myös tarve tarkastella rahoitusta. EU:n tulevan rahoituskehyksen tulisi täyttää tulevaisuuden vaatimukset, ja EU:n varoja tulisi priorisoida ja käyttää tehokkaammin.

Huomiota kiinnitettiin myös kansallisten parlamenttien rooliin sekä tarpeeseen varmistaa, että EU voi jatkossakin reagoida poikkeuksellisiin tilanteisiin nopeasti SEUT 122 artiklan pohjalta.

Suomi piti tärkeänä priorisoida ja tehostaa EU-työtä ja yksinkertaistaa sääntelyä. Päähuomion tulisi olla kilpailukyvyn vahvistamisessa, kokonaisvaltaisen turvallisuuden parantamisessa ja puhtaan siirtymän edistämisessä. Rahoituksen osalta avainasemassa on tulevaisuuden kestävä tuleva rahoituskehys. Sääntelytaakkaa on kevennettävä etenkin pk-yritysten osalta. On myös varmistettava sisämarkkinalainsäädännön tehokas täytäntöönpano. Kuten Draghin ja Lettan raporteista käy ilmi, sisämarkkinoiden fragmentaatio on edelleen iso haaste. EU:n päätöksentekoa ulkopolitiikan alalla tulisi tehostaa. EU:n yhtenäisyyttä ja jäsenvaltioiden vilpitöntä yhteistyötä tulee vahvistaa. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattaminen on tärkeää.

Komissio toisti tarpeen vahvistaa kilpailukykytoimien koordinaatiota ja huomioi keskustelun painotukset muun muassa sisämarkkinoiden osalta. Vuorovaikutus yritysten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa on tärkeää. Komissio viittasi teollisuuden kanssa aiemmin käytyihin puhtaan siirtymän dialogeihin. Vastaavanlaista dialogia on tarkoitus jatkossa käydä säännönmukaisesti. Hallinnollisen taakan osalta komissio kiinnitti huomiota siihen, että trilogien loppuvaiheissa tehdään usein vielä paljon lisäyksiä.

Neuvoston sihteeristön tulisi arvioida näiden lisäysten aiheuttamia kustannuksia. Komissio on viestinyt samaa myös Euroopan parlamentille.

Puheenjohtaja totesi jakaneensa yhteenvedon neuvoston eri kokoonpanoissa Unkarin puheenjohtajakaudella käydyistä tulevaisuuskeskusteluista ja toivoi keskustelujen luoneen pohjaa kesäkuussa 2025 Eurooppa-neuvostolle annettavalle neuvoston edistymisraportille.

Neuvoston 18 kuukauden ohjelma (1. tammikuuta 2025–30. kesäkuuta 2026)

Neuvoston tulevat puheenjohtajavaltiot Puola, Tanska ja Kypros esittelivät neuvoston 18 kuukauden ohjelman.

Puola otti puheenvuorossaan esiin mm. turvallisuuden ja puolustuksen, muuttoliikkeen, rajavalvonnan, EU:n laajentumisen ja uudistukset sekä kilpailukyvyn ja riippuvuuksien vähentämisen strategisissa kysymyksissä. Vain kilpailukykyinen Eurooppa voi saada äänensä kuuluviin maailmassa. Tärkeää on myös suojata EU:n perustavaa laatua olevia arvoja, joiden varaan EU:n muu toiminta rakentuu.

Tanska nosti esiin erityisesti Ukrainan kokonaisvaltaisen tukemisen sekä muuttoliikkeen hallinnan. Myös laajentumisneuvottelutahtia on pidettävä yllä. EU:n laajeneminen on strateginen valinta turvallisuusnäkökulmasta. On parannettava rajavalvontaa ja tehostettava palauttamispolitiikkaa. Tarvitaan uusia aloitteita laittoman maahanmuuton torjumiseksi.

Kypros muistutti, että EU:n on panostettava kumppanuuksiin. Tarvitaan vahva ja turvallinen Eurooppa. Tärkeää on mm. riippuvaisuuksien tunnustamisen, muuttoliikkeen hallinta ja rajojen suojeleminen. EU:n kilpailukykyä on parannettava, sisämarkkinoita syvennettävä, pääomamarkkinoita edistettävä ja kasvua lisättävä kautta unionin. Kypros otti esiin myös terveys- ja sosiaalialan yhteistyön. Unionin yhteiset arvot ovat kaiken keskiössä.

Komissio antoi ohjelmalle vahvan tuen ja katsoi, että sen painopisteet ovat hyvin linjassa uuden komission poliittisten suuntaviivojen kanssa.

Neuvosto hyväksyi neuvoston 18-kuukauden ohjelman ilman keskustelua.

Lainsäädäntötyön suunnittelu: komission työohjelma 2025 ja monivuotinen ohjelmasuunnittelu

Komissio kertoi komission vuoden 2025 työohjelman hahmottavan komission ensi vuoden työtä. Tärkeitä herätteitä on saatu niin Draghin, Lettan kuin Niinistönkin raporteista. Kilpailukyky oli myös Budapestin julistuksen keskiössä. Kilpailukykyä koskeva kompassi on tulossa jo tammikuussa. Komission tavoitteena on yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Lisäksi halutaan edistää puhtaan teollisuuden sopimuksia, ml. maatalous. Puolustusta koskeva valkoinen kirja on tulossa, samoin ehdotuksia muuttoliikkeen alalla. Ukrainan tukemista tullaan jatkamaan. EU:lla tulee olla vahva rooli myös Lähi-Idässä. Laajentumismaita tuetaan niiden liittymispolulla. Toisaalta EU:n tulee itse olla valmiina ottamaan uuden jäsenvaltiot vastaan. Komission vuoden 2025 työohjelma julkaistaan 11.2.2025. Komissio kuulee valmistelussa niin jäsenvaltioiden kuin Euroopan parlamentin näkemyksiä.

Asiakohdassa käytettiin vain kaksi puheenvuoroa. Globaalin epävarmuuteen ja kilpailuun vastaamisen katsottiin edellyttävän EU:n toimielinten läheistä yhteistyötä. Keskeiset periaatteet, kuten avoimuus ja toissijaisuusperiaate, on huomioitava. Komission työohjelman on heijasteltava EU:n strategisen agendan prioriteetteja. Esille nostettiin mm. Ukrainan tukeminen, EU:n kriisikestävyyden ja -valmiuden vahvistaminen, puolustusteollisuuden vauhdittaminen, ulkorajojen suojelu, kilpailukyvyn vahvistaminen, muuttoliikkeen hallinta ja maatalous.

Puheenjohtaja muistutti, että aiheeseen palataan helmikuussa, kun komission vuoden 2025 työohjelma on hyväksytty.

Eurooppalainen ohjausjakso 2025: etenemissuunnitelma

Tuleva puheenjohtajavaltio Puola esitteli lyhyesti eurooppalaisen ohjausjakson 2025 etenemissuunnitelman.

Komissio muistutti, että marraskuussa 2024 hyväksyttiin syyspaketti. Komissio on nyt käynnistänyt syklin ensimmäisen jakson. Kevätpaketin päivämääriä tullaan täsmentämään myöhemmin.

Puheenjohtaja totesi neuvoston ottaneen tiedoksi vuoden 2025 eurooppalaisen ohjausjakson etenemissuunnitelman.

Muut asiat

- Toimielinten välinen eettinen elin

Puheenjohtaja tiedotti ministereille toimielinten välisen eettisen elimen perustamisen tilanteesta. Tavoitteena on käynnistää eettisen elimen toiminta mahdollisimman pian.

- Raportti EU:n siviili- ja puolustusvalmiuden vahvistamisesta

Puheenjohtaja tiedotti neuvostossa työryhmätasolla käydyistä alustavista keskusteluista koskien Sauli Niinistön raporttia EU:n siviili- ja puolustusvalmiuden vahvistamisesta. Aiheesta on jaettu myös puheenjohtajan kirjallinen yhteenveto (16616/24). Puheenjohtaja korosti neuvoston sisäisen koordinaation merkitystä huomioiden Niinistön raportin läpileikkaava, monialainen ja kokonaisvaltainen lähestymistapa. Komission ja korkean edustajan aloitteita aihepiiriin liittyen odotetaan lähikuukausina.

- Euroopan parlamentin ja komission välisiä suhteita koskevan vuoden 2010 puitesopimuksen tarkistaminen

Puheenjohtaja totesi, että parlamentin puhemies Metsola ja komission puheenjohtaja von der Leyen antoivat 21.10.2024 yhteisen julkilausuman, jossa sovittiin parlamentin ja komission välisen puitesopimuksen tarkistamista ohjaavista poliittisista periaatteista. Komissio hyväksyi puitesopimusta koskevan neuvottelumandaatin 4.12.2024. Neuvosto on katsonut, että puitesopimuksen muutoksilla voi olla vaikutuksia perussopimusten mukaiseen toimielinten väliseen tasapainoon. Neuvosto pitää tärkeänä, että sitä tiedotetaan asianmukaisesti neuvotteluja koskevista merkittävistä kysymyksistä. Neuvostolle tulisi toimittaa myös sopimusluonnosteksti.

Komissio (komissaari Kos) muistutti komission puheenjohtaja von der Leyenin sitoutuneen poliittisissa suuntaviivoissaan tiivistämään yhteistyötä Euroopan parlamentin kanssa, ml. komission ja parlamentin välisen puitesopimuksen uudelleentarkastelu. Komissaari Šefčovič toimii komission neuvottelijana asiassa. Komissio vakuutti, että se aikoo huomioida neuvoston näkemykset ja tulee informoimaan neuvostoa neuvotteluista asianmukaisesti. Neuvottelujen aikataulusta ei ole vielä tarkempaa tietoa, mutta komissio haluaa saada prosessin valmiiksi mahdollisimman pian.

Tuleva puheenjohtajavaltio Puola kiitti komissiota saaduista tiedoista. Aihe on tärkeä, ja komission ja Euroopan parlamentin välisten neuvottelujen etenemistä tullaan seuraamaan Puolan puheenjohtajakaudella. Esille nostettiin, että parlamentin ja komission yhteisessä julkilausumassa sovitut periaatteet ovat neuvoston näkökulmasta monelta osin ongelmallisia. Neuvoston näkemykset on otettava huomioon prosessissa.

Suomen edustajat
Suomen pysyvä EU-edustaja Jori Arvonen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
16668/24 Strategisen ohjelman edistäminen. Neuvoston 18 kuukauden ohjelma (1.1.2025–30.6.2026)
15357/24 Eurooppalainen ohjausjakso 2025: etenemissuunnitelma
16616/24 Presidency report on Council deliberations related to the report on strengthening Europe’s civilian and military preparedness and readiness

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite